

Dit boek is het laatste in een drieluik met *Een heidense uitdaging* en *Luisteren bij maanlicht*.

Ik draag het op

aan mijn vrouw Anneke die alles mogelijk maakte in ons leven samen

aan onze kinderen Robert-Jan, Bart, Stefan en Mattias die mij vergaven dat ik zo vaak niet thuis was en die mij aanspoorden dit drieluik te schrijven

aan de gemeenten te Herwijnen, 's-Gravendeel, Zoetermeer en Kampen die ik diende en die mij de ruimte gaven om te exegetiseren en te preken 'met een Hebreeuws ijkpunt'

en in het bijzonder aan al die mensen die in het Open Hof te Kampen de 'Leerdiensten Torah en Evangelie' met hun energie en interesse voortgang laten vinden

INHOUD

Inleiding	11

Hoofdstukindeling naar beluisterde Sidrot

1	Sidra Bereesjiet – Bereesjiet 1:1 t/m 6:8	17
2	Sidra Noach – Bereesjiet 6:9 t/m 11:32	31
3	Sidra Lech Lecha – Bereesjiet 12 t/m 17	40
4	Sidra Wajeera (wajeera) – Bereesjiet 18 t/m 22	50
5	Sidra Wajeera (akeda) – Bereesjiet 18 t/m 22	63
6	Sidra Chajee Sarah – Bereesjiet 23:1 t/m 25:18	76
7	Sidra Toledoth – Bereesjiet 25:19 t/m 28:9 en Sidra Wajeetsee – Bereesjiet 28:10 t/m 32:3	88
8	Sidra Wa'era – Sjemot 6:2 t/m 9:35	104
9	Sidra Bo – Sjemot 10:1 t/m 13:16	115
10	Sidra Besjalach – Sjemot 13:17 t/m 17:16	124
11	Sidra Jitro – Sjemot 18 t/m 20	135
12	Sidra Misjpatiem – Sjemot 21:1 t/m 24:18	146
13	Sidra Wajakheel – Sjemot 35:1 t/m 38:20	156
14	Sidra Pekoedee – Sjemot 38:21 t/m 40:38	165
15	Sidra Wajikra – Wajikra 1 t/m 5	174
16	Sidra Metsora – Wajikra 14 en 15	188
17	Sidra Emor – Wajikra 21 t/m 24	198
18	Sidra Behar – Wajikra 25:1 t/m 26:2	209
19	Sidra Bechoeketai – Wajikra 26:3 t/m 27:34	221
20	Sidra Bemidbar – Bemidbar 1 t/m 4:20	232
21	Sidra Naso – Bemidbar 4:21 t/m 7:89	242
22	Sidra Beha'alotcha – Bemidbar 8 t/m 12	252

23	Sidra Choekat – Bemidbar 19:1 t/m 22:1	265
24	Sidra Pinchas – Bemidbar 25:10 t/m 30:1	278
25	Sidra Wezot haBeracha – Dewariem 33 en 34	291

Hoofdstukindeling naar thema's met de lezing uit Tenach

1	Leven in relatie – Genesis 2:4-25; Jesaja 42:5-9	17
2	Zwart, Wit en Cham – Genesis 9:18-10:20	31
3	De kracht van het vrouwelijke – Genesis 16:1-6; 21:9-13	40
4	Bij de godseiken van Mamré – Genesis 18:1-15	50
5	De binding van Izaäk – Genesis 22:1-19	63
6	Herbronnen bij Hebron – Genesis 23	76
7	Jakob en Ezau – Genesis 25:19-34; Maleachi 1:1-5; 2:1-4	88
8	Verkiezing en verharding – Exodus 6:2-9; 7:1-5	104
9	Blijf vragen stellen – Exodus 13:11-16; Jeremia 46:25, 26	115
10	Gevecht tegen het Kwaad – Exodus 17:8-16; Deut. 25:17-19	124
11	Uitslaande brand – Exodus 19:1-24	135
12	Onmogelijke slavernij – Exodus 21:1-11	146
13	<i>Kaddiesj</i> – 1 Koningen 8:10-15	156
14	Transparante boekhouding – Exodus 38:21-31	165
15	Het hart van de Torah – Leviticus 1:1-9	174
16	Alles is gelijkenis – Leviticus 15:16-24	188
17	De staat Israel – Leviticus 21:1-12	198
18	Gezonde utopie – Leviticus 25:11-17	209
19	Ik zal gedenken – Leviticus 26:3-46	221
20	In de woestijn – Numeri 1:1-4; Hosea 2:1-3; 16-25	232
21	De wet inzake achterdocht – Numeri 5:11-31	242
22	Onze liefde gaat door de maag? – Numeri 11:1-15; 31-34	252
23	Het mysterie van de rode vaars – Numeri 19:1-13	265
24	Geloven begint in het donker – Numeri 28:11-15	278
25	Zwart vuur op wit vuur – Deuteronomium 33:1-5	291

Voor het kringgesprek	304
Verklaring van een aantal woorden en begrippen	307
Tekstregister	311
Index	331
Bijlage 1 Overzicht van het synagogaal rooster	340
Bijlage 2 Overzicht van de combinaties van schriftlezingen	343
Bijlage 3 Liturgie van een 'leerdienst Torah en Evangelie' en de liturgische klok in Open Hof te Kampen	345

INLEIDING

Afgedwaald?

‘Troost, troost mijn volk!’

In zekere zin geven die woorden uit Jesaja 40 aan waar ik naar verlang. In welke zin en betekenis ik dat bedoel, daar kom ik zo meteen op terug. Maar dit verlangen heb ik met mensen gedeeld.

Verbi Divini Minister, iets anders heb ik nooit willen zijn. Het grote Woord doorgeven in hopelijk verstaanbare woorden voor jong en oud, binnen en buiten de kerk. Ik snak naar het Woord. In dat Woord vind ik houvast en troost, een ‘*Comfort-zone*’.

Tegelijk constateer ik dat ik in de loop der jaren dat Woord anders ben gaan horen, anders ben gaan uitleggen dan ik van huis uit en ook vanuit de Theologische Universiteit heb meegekregen. Hoe komt dat? Ben ik afgedwaald?

De Bijbel komt van A tot Z uit Joodse bron. Toch vind je in christelijke dogmatiek, apostolicum, catechese en exegese daar naar verhouding weinig sporen van. En als die sporen er wel zijn, zijn ze nogal eens negatief. Wél zie ik dat veel christenen zich bezighouden met de toekomst van Israël, en met wat zij de ‘bekering’ van Israël noemen. Maar over hun eigen geloof en christelijke theologie lijken ze weinig vragen te hebben. En in de kerk als geheel, wereldwijd, is weinig te merken van een ‘bekering’ van een Israël-loze bijbeluitleg.

Comfort ye, my people!

Via de *Messiah* van Händel gaan de woorden uit Jesaja 40 de wereld over. En het leek allemaal zo simpel toen ik ooit in Herwijnen als predikant begon. De troost die Jesaja uitriep was natuurlijk voor ‘ons’ en kwam van

de Messias Jezus. En dat de *Messiah* vooral in de adventstijd werd uitgevoerd bevestigde die aanname alleen maar.

Maar dan kom je erachter dat Jesaja met ‘mijn volk’ het volk Israel bedoelt. En dat die troost wordt verkondigd terwijl dat volk in ballingschap verkeert. En dat die ballingschap een straf was van hun Vader. Maar dat die Vader nu als de wiedeweerga zijn kind opzoekt omdat de straf lang en zwaar genoeg is geweest en Hij zijn kind gaat troosten. Dus is die troost in de eerste plaats voor het volk Israel bedoeld.

Vervolgens kom je erachter dat Israel zelf in de *midrasj* (de Joodse methode van bijbeluitleg) met zo’n tekst uit Jesaja nog weer heel anders omgaat dan je als christen gewend bent. In de *midrasj* wordt de verrassende vraag gesteld: ‘Waarom zou *het volk* moeten worden getroost? Als een kudde verdwaald of verloren is, dan troost je toch niet de kudde, maar dan heb je toch juist met *de herder* te doen! Dus als wij als volk zo’n verdwaalde kudde zijn, of – met een ander beeld – zo’n ongehoorzaam kind, dan zou de *Herder*, dan zou *Vader* moeten worden getroost!’

Dat roept dan de vraag op aan ons – die allemaal zo graag zelf willen worden getroost – hoe deze Joodse uitleg gestalte moet krijgen. Wie gaat dat doen? Wie gaat nu *God* eens troosten? In hoeverre hebben wij ooit God getroost in zijn verdriet over deze wereld? Wie heeft daar ooit zelfs maar aan gedacht? God troosten in zijn zorg en verdriet over zijn kind Israel.

En zo is het Woord voor mij nog altijd de Bron voor de prediking. Maar de prediker van eertijds staat vandaag de dag bij diezelfde Bron voor de ene na de andere verrassing.

Geloven met een Hebreeuws ijkpunt

Met dit boek leg ik de laatste hand aan een drieluik. Met *Van zilveren sporen* is nu ook het middenpaneel klaar; na *Een heidense uitdaging* (linker paneel) en *Luisteren bij maanlicht* (rechter paneel). En het hele drieluik staat in het teken van een zoeken naar herbronning; een christelijke uitleg van de Bijbel die de verbinding zoekt met zijn Hebreeuwse bron.

Bij de presentatie van *Luisteren bij maanlicht* vertelde drs. Joke Scheepstra (oud-universitair docent Judaica) in haar toespraak van een jongetje

dat op het dak van de *sjoel* was geklommen om via de schoorsteen iets te horen van wat daarbinnen werd gezegd. Zij vond mij wel wat lijken op dat jongetje.

Ik denk dat ze daar gelijk in heeft.

Zie mij dus maar als een Veluwse jongen die trouw naar de kerk gaat. Maar hij klimt ook steeds op het dak van het leerhuis. Omdat zijn dominee het zo weinig heeft over de Tenach. En omdat zijn dominee dat gedeelte van de Bijbel *Oud* Testament noemt, terwijl dat gedeelte in de synagoge nu juist *de* Bijbel is. En omdat die Veluwse jongen heeft gehoord dat Jezus naar zijn gewoonte altijd in de synagoge aanwezig was, waar die Tenach dus zijn enige Bijbel was.

Dus: wat staat daar in die Tenach; en wat wordt daar in de synagoge over gezegd? Wat is daar vanaf het dak van de synagoge van op te vangen? En hoe valt 'mijn' Jezus met die woorden samen als de kerk Hem belijdt als de vleesgeworden Tenach?

Leerdiensten Torah en Evangelie

Op dit middenpaneel van het drieluik vindt u niet zozeer meditatie. Het zijn de (geredigeerde) teksten van 'Leerdiensten Torah en Evangelie', een project dat ik samen met mijn collega Leon Eigenhuis in het Open Hof te Kampen heb mogen leiden.

In deze diensten volgden we het synagogale rooster. Dat wil zeggen, wij lazen op zondagavond in de kerkdienst een gedeelte uit de *Sidra* die op de sabbat daarvoor in de synagoge aan de orde was geweest. Wat betekent dat?

In de synagoge wordt de Torah – ik bedoel met deze term nu de vijf boeken van Mozes: *Bereesjiet* (Genesis), *Sjemot* (Exodus), *Wajikra* (Leviticus), *Bemidbar* (Numeri) en *Dewariem* (Deuteronomium) – meestal in één jaar tijd gelezen.

Dat Torah-leesrooster is onderverdeeld in een aantal vaste *Sidrot* (enkelvoud: *Sidra*), die op hun beurt weer zijn onderverdeeld in *parasjot* (enkelvoud: *parasja*). Elke *Sidra* en *parasja* heeft een eigen naam, vrijwel altijd afgeleid van één van de eerste woorden waarmee dat schriftgedeelte begint.

Om u een overzicht van alle *Sidrot* in het synagogale leesrooster te geven, heb ik die voor u op een rijtje gezet in *Bijlage 1* (inclusief de plaatsen waar ik een *Sidra* in mijn drieluik aan de orde stel).

Elke *Sidra* heeft ook een eigen *Haftara* (een lezing uit de profetische bijbelboeken) en een eigen lied uit het boek Psalmen.

In de leerdiensten kwamen we er meestal niet aan toe om de *Haftara* of Psalm te behandelen. We hadden onze handen er al vol aan om iets te begrijpen van de Joodse uitleg van de Torah-teksten die aan de orde waren; want de manier van exegetiseren en noteren door rabbijnen is niet te vergelijken met de ons vertrouwde christelijke uitleg.

Als we de bestudering van een *Sidra* een beetje achter de rug hadden maakten we er een ‘preek’ van die vervolgens werd gehouden in een christelijke gemeente; in Open Hof te Kampen. Dat betekende dus een overgang van Joodse leerstof naar een heel andere vorm en setting.

Wij kozen dan zelf bij de *Sidra* een nieuw-testamentische lezing die ‘resoneerde’ op de lezing uit de Torah. En die resonans kwam dan ook in de preek meestal wel op een of andere manier aan de orde. Dat wil zeggen: de Torah was voor ons het brongeluid en kreeg daarom in de liturgie zijn plaats als hoofdlezing. Het gedeelte uit het Nieuwe Testament was ‘inleidend’.

Hoe die keuzes eruit zagen vindt u in een overzicht van de schriftlezingen in *Bijlage 2*.

Liturgische keuzes

Een voorbeeld van de (vaste) orde in deze ‘Leerdiensten Torah en Evangelie’ vindt u in *Bijlage 3*. In die bijlage vindt u ook betekenis en gebruik van de liturgische klok in Open Hof. Deze klok werd door gemeenteleden bedacht en geconstrueerd; een klok waarop het kerkelijk zonnejaar flexibel is gemaakt om zich telkens te kunnen afstemmen op het synagogale maanjaar.

Veelal maakten we in deze diensten gebruik van de Naardense Vertaling (NV) en de Herziene Statenvertaling (HSV), omdat die beide dicht bij de brontekst van het Hebreeuws blijven.

In dit boek dat u in handen houdt citeer ik ook meestal uit de genoemde vertalingen in de lopende tekst. Nu zal niet iedereen die vertalingen in huis hebben. Daarom heb ik ervoor gekozen de belangrijkste teksten waarover ik mediteer in drie vertalingen te noteren: de gangbare Nieuwe Bijbelvertaling (NBV), de Herziene Statenvertaling (HSV) en de Naardense Vertaling in de herziene versie van 2014 (NV). Waar de heilige naam van God, JHWH, in de Hebreeuwse tekst voorkomt geeft de NBV die weer als 'HEER', de HSV als 'HEERE', en de NV als 'de ENE'.

Ik geef bij elk hoofdstuk de datum en de gegevens voor de liturgie weer, omdat die mee de inhoud van de preek bepalen. Bij die liturgische gegevens wordt verwezen naar de gezongen psalmen, gezangen (uit het Liedboek '73) en liederen (uit het Liedboek 2013; aangegeven met NLB).

Open Hof

Met dit boek doe ik in zekere zin ook verslag van de reis die Leon en ik met dit project maakten. Dat deden we samen met en gestimuleerd door de leden van de Commissie LTE (Leerdiensten Torah en Evangelie). En bijzondere dankbaarheid zijn we verschuldigd aan die gemeenteleden van het Open Hof die in elke leerdienst je de woorden uit de mond willen trekken; nog steeds. Dat zal ook de ervaring zijn van gast-voorgangers in deze diensten.

Deze bijbeluitleg is een daadwerkelijke invulling geworden in Kampen van wat beoogd werd door de 'Toralesroostergroep' die in 2011 verantwoordelijk was voor de uitgave van het boekje *Geen tittel of jota; proeve van een leesrooster bij de Tora*.

Niet dat we het al 'gegrepen' hebben. Het is zoeken en tasten.

Ten slotte

Om de uitgever geen grijze haren te bezorgen heb ik de gang door het synagogale jaar in dit boek beperkt tot een aantal *Sidrot*. Anders was het boek wel heel dik geworden. Zeker als dan ook nog elke *parasja* apart aan de orde was gekomen.

Overigens hoop ik dat mijn lezers vooral weer zullen genieten van de meditatieve uitleg van de bijbelgedeelten. Los van allerlei theologische begrippen en verantwoording, is dat toch het belangrijkste: warm worden van het Woord, vernieuwing van geloof.

In *Luisteren bij maanlicht* volgden we een leesrooster vanaf de eerste maand van het Joodse maanjaar, Nisan. Daarin was er veel aandacht voor de Joodse feesten en de daarbij horende feestrollen.

Nu starten we echter bij *Bereesjiet*. Zo heet de eerste *Sidra* die aan de orde is (op Simchat Torah) als het Joodse nieuwjaar is begonnen, in de zevende maand, Tisjri (op onze kalender meestal ergens in de tweede helft van september – ‘septem’ is trouwens Latijn voor ‘zeven’). Alle aandacht zal gericht zijn op de inhoud van de *Sidrot*, en niet zozeer op de in de loop van het jaar passerende Joodse gedenkdagen en feesten.

Dank aan Gerben van Riel, zelf ook lid van de Commissie LTE; hij las mee wat ik schreef, tekende (opnieuw) voor de voorkant, en kalligrafeerde de namen van de *Sidrot* als letters die vanuit het licht komend in onze werkelijkheid proberen te ‘gebeuren’.

Ik hoop dat u *Comfort* zult vinden bij deze ‘woorden over het Woord aangaande het WOORD’ (Miskotte). En u mag zelf beoordelen of ik – het drieluik overziende – ben afgedwaald of dat ik een bijdrage heb kunnen leveren aan een herbronning van de christelijke exegese; een bijbeluitleg waarin Israel leeft. Een beetje troost misschien voor Gods opgejaagde volk. ‘Troost, troost, mijn volk...’

Bart Gijsbertsen

I SIDRA BEREESJIET – GENESIS 1:1 T/M 6:8

Liturgie

Inleidende lezing Johannes 1:9-14; hoofdlezing Genesis 2:4-25 en uit de Haftara bij deze Sidra Jesaja 42:5-9

Ps. 139:1,7; NLB 513; Ps. 8:1,3,4; NLB 791:1,2,3

Thema: Leven in relatie

Tisri 5774 / September 2013

-
- NBV God zei: Laten wij mensen maken die ons evenbeeld zijn, die op ons lijken
- HSV En God zei: Laten Wij mensen maken naar Ons beeld, naar Onze gelijkenis
- NV Dan zegt God: maken wij een – *rode*¹ – mensheid in ons beeld en als onze gelijkenis
– *Genesis 1:26*
- NBV Toen God Adam schiep, de mens, maakte hij hem zo dat hij leek op God
- HSV Op de dag dat God Adam schiep, maakte Hij hem naar de gelijkenis van God.

1 De Naardense Vertaling voegt het woord 'rode' toe om aan te geven dat er in het Hebreeuws een woordspel gaande is tussen *adam* (roodbloedige mensheid), *adama* (roodkleurige grond, bodem) en *dam* (bloed).

NV ... ten dage dat God – *rode* – Adam schiep heeft hij hem naar de gelijkenis van God gemaakt.
– *Genesis 5:1b*

Eén Adam

Luister even mee naar deze teksten uit het boek Genesis. Wij zijn er zo aan gewend geraakt, maar je rolt toch eigenlijk om van verbazing.

Wat een statement wordt hier al duizenden jaren geleden gemaakt: Er is maar één *Adam* – één *mensheid*. De directe consequentie daarvan is dat dus alle mensen gezien moeten worden als vormen ze één geheel; en dat daarin ieder mens beschouwd moet worden als even zoveel mens als een ander mens. Niemand gelijk aan elkaar, maar iedereen gelijkwaardig.

Daarnaast wordt bovendien gesteld dat de mensheid geschapen is als een soort spiegelbeeld van God. Ook dat zet onze wereld, onze gebruikelijke manier van denken, op zijn kop. Immers, als wij over goden spreken, dan dichten *wij* hun allerlei eigenschappen toe. En hoeveel eigenschappen hebben we niet bedacht die wij van toepassing achten op goden? Alomtegenwoordig, alwetend, almachtig, enzovoort. Eigenschappen die wij dan onbewust ook verbinden met de God van de Bijbel. Maar *wij* bedenken dat dus, het zijn onze eigen gedachten en ideeën over de goden. En ‘God’ en de goden worden dan dus een projectie van onze gedachten, een afspiegeling van ons denken.

In Genesis echter wordt dat dus van meet af aan omgedraaid! God, JHWH, heet hier de originele (be)denker. Hijzelf bepaalt wie of wat ‘God’ mag heten en wat zijn eigenschappen zijn. En in de Bijbel blijken dan totaal andere eigenschappen voorop te staan dan wij bedachten. Be-grippen als ‘alomtegenwoordig’, ‘alwetend’, ‘almachtig’, enzovoort, gaan bij deze God juist niet voorop!

Je kunt gerust stellen dat we maar moeten vergeten wat wij dachten te weten over God JHWH. Deze God is anders dan al onze godsvoorstellingen. En dat heeft ook consequenties voor ons denken over onszelf, over wie wij, mensen, eigenlijk zijn. Niet wijzelf maar deze God bepaalt wat

‘mens’ betekent. En zo horen we dus in Genesis dat *Adam* is geschapen naar beeld en gelijkenis van deze bijzondere God, de God van de Bijbel. Wat moet dat betekenen? Om dat te doorgronden zullen we iets van deze God moeten doorgronden; als dat al mogelijk is.

Luisteren naar de Bijbel wordt hierdoor een uitdagend avontuur. We blijken steeds op zoek te moeten naar de originele betekenis van allerlei eigenschappen, woorden, begrippen. Wat betekent eigenlijk een woord als ‘God’; en een woord als ‘menschheid’? En wat betekenen eigenlijk begrippen als ‘liefde’ en ‘zonde’, ‘recht’ en ‘waarheid’? Blijkbaar niet wat wij gewend zijn er direct in te horen.

In *Een heidense uitdaging* hebben we hier al heel wat voorbeelden van beschreven. Bijvoorbeeld dat ‘waarheid’ niet betekent, naar ons algemeen menselijke begrip: ‘in overeenstemming met de feiten’; maar dat ‘waarheid’ betekent, naar de betekenis die JHWH eraan geeft: ‘betrouwbaar voor de naaste die op jou rekt’.²

In dit boek, de laatste van een drieluik, proberen we iets op te vangen van het origineel van vele woorden. En we krijgen, wellicht ten overvloede, uit Gods eigen mond mee om alert te zijn. Alles kan anders zijn dan wij in eerste instantie denken. ‘Want Mijn gedachten zijn niet uw gedachten, en uw wegen zijn niet Mijn wegen, spreekt de HEERE’ (Jes. 55:8 – HSV). Dus *fasten your seatbelts*. Want het is allemaal bijna te apart om te kunnen geloven.³

NBV Toen Adam 130 jaar was, verwekte hij een zoon die op hem leek, die zijn evenbeeld was. Hij noemde hem Set. Na de geboorte van Set duurde Adams leven nog 800 jaar. Hij verwekte zonen en dochters. In totaal leefde hij 930 jaar. Daarna stierf hij.

2 Hoofdstuk 19 in *Een heidense uitdaging*.

3 Wie meer wil weten van dit ‘andersom denken’ leze van K.H. Miskotte zijn *Bijbels ABC*, niet voor niets al sinds 1941 telkens herdrukt.

- HSV Adam leefde honderddertig jaar, en verwekte een zoon naar zijn gelijkenis, naar zijn beeld; en hij gaf hem de naam Seth. Adams dagen waren, nadat hij Seth verwekt had, achthonderd jaar; en hij verwekte zonen en dochters. Al de dagen die Adam leefde, waren negenhonderddertig jaar; en hij stierf.
- NV *Rode* Adam leeft dertig en honderd jaar; dan wordt er een geboren naar zijn gelijkenis en als zijn beeld, en hij roept als naam voor hem uit: Set. De dagen van – *rode* – Adam worden nádat hij Set heeft doen baren, achthonderd jaar; zonen en dochters doet hij baren. Zo worden al de dagen van – *rode* – Adam dat hij leeft negenhonderd jaar en dertig jaar, – dan sterft hij.
– *Genesis 5:3-5*
-

Eén gezin

Het is meer dan drieduizend jaar geleden dat de bijbelse boodschap werd geformuleerd en verkondigd aan de voet van de Sinäi. Zij heeft haar beslag gekregen in geloof en denken van het volk Israel.

Dit geloofsdenken bepaalt ook de opzet en structuur van hun eerste boek van de Torah: *Bereesjiet*; door ons ‘Genesis’ genoemd. De God die daarin beleden wordt, is – zo hoorden we – de God van alle mensen. De volkeren vormen als het ware één groot gezin waarvan Hij de Vader (en de Moeder) is.

Vervolgens horen we al gauw dat in dat gezin een belangrijke rol is weggelegd voor de ‘eerstgeborene’. Zodra het toneel een beetje getekend is waarop de wereldgeschiedenis zich zal afspelen, krijgen we in Genesis 5 een eerste lijst voorgeschoteld van namen van ‘eerstgeborenen’.

Hoe dan ook, alle volken zijn dus kinderen van deze ene unieke God. Maar al is deze boodschap dus oeroud, zij wordt niet gemakkelijk geïntegreerd in geloof en denken van de volkeren der aarde. Denk alleen maar aan ons eigen volk, hoe wij als Hollanders omgingen met andere volken. Het idee dat we één *Adam* zijn, ieder mens gelijkwaardig aan een ander mens, hebben we bijvoorbeeld indertijd bepaald niet toegepast op de inwoners van onze koloniën.